

บทที่ 1

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางการบัญชี

มนุษย์มักดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ข้อสงสัยและพยายามใช้วิธีการต่างๆ ในการค้นหาข้อเท็จจริง เพื่อให้ข้อสงสัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นลดลงหรือหมดไป ด้วยการลองผิดลองถูก การใช้ความรู้และการค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาสนับสนุน รวมถึงการใช้หลักการทางด้านวิทยาศาสตร์เข้ามาสนับสนุน เพื่อให้มีกระบวนการในการค้นหาคำตอบที่ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ สำหรับประเด็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี เช่น การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชี การภาษีอากร ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ธุรกรรมภิบาล และอื่นๆ ก็ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงจากสิ่งที่เคลือบแคลงสงสัยเหล่านั้น ซึ่งกระบวนการในการค้นหาคำตอบดังกล่าว คือ การวิจัยทางการบัญชี

การแสวงหาความรู้ ความจริง

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความแตกต่างจากสัตว์ประเภทอื่น เนื่องจากมนุษย์มีระบบประสาทและสมองที่สลับซับซ้อน จึงทำให้มนุษย์มีความก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันด้วยระบบเสียงและสัญลักษณ์ผ่านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความอยากรู้อยากเห็นและพยายามแสวงหาความรู้ ความจริงอยู่ตลอดเวลา โดยผ่านการตั้งคำถามและการสังเกตที่เกี่ยวข้องกับตัวมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำหรับวิธีที่มนุษย์ใช้ในการแสวงหาความรู้ ความจริงสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี ได้แก่ การแสวงหาความรู้ ความจริงตามหลักการที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ และตามหลักการวิทยาศาสตร์ (Frederick & Lori-ann, 2016)

1. การแสวงหาความรู้ ความจริงตามหลักการที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ (Non-scientific knowledge) เป็นการเริ่มต้นจากการแสวงหาความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความอยากรู้อยากเห็นหรือความสงสัยในสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ที่เกิดจากการรับรู้ความรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ ได้แก่ การสัมผัสทางกาย การรับกลิ่น สัมผัสทางจมูก การรับรสสัมผัสทางลิ้น การมองเห็นทางตาและการได้ยินทางหู โดยทำการค้นหาคำตอบจากสิ่งที่ตนสงสัยผ่านการใช้ความรู้สึก (Sense) ประสบการณ์ (Experience) สัญชาติญาณ (Intuition) การแสดงออก (Revelation) หรือการทำนาย (Palmistry)

2. การแสวงหาความรู้ ความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์ (Scientific knowledge) เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริงอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีตรรกะและมีเหตุผลรองรับ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ หลักการ (Logical) กฎเกณฑ์ (Systematical) และ วัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งใช้การทดลองและการสังเกตในการหาคำตอบ โดยวิธีนิรนัย (Deductive method) หรือวิธีอุปนัย (Inductive method)

Singh & Yadav (2017) ได้กล่าวถึง การแสวงหาความรู้ ความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์ที่มุ่งหาคำตอบผ่านการใช้วิธีนิรนัย (Deductive method) และวิธีอุปนัย (Inductive method) ไว้ ดังนี้

2.1 วิธีนิรนัย (Deductive method) เป็นการใช้เหตุผลที่จำเพาะเจาะจงมากกว่า การใช้เหตุผลทั่วไปกว้างๆ โดยเริ่มจากการหาแนวคิด ทฤษฎีมาสนับสนุนหัวข้อที่สนใจ (Theory) การกำหนดสมมติฐานที่สามารถทดสอบได้ (Hypothesis) การสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาพิสูจน์สมมติฐาน (Observation) และทำการทดสอบสมมติฐาน เพื่อยืนยันแนวคิดและทฤษฎี (Confirmation)

2.2 วิธีอุปนัย (Inductive method) เป็นวิธีที่เริ่มต้นจากการเจาะจงไปที่การสังเกตและการวัด (Observation) จนนำไปสู่การค้นหารูปแบบ (Patterns) และระเบียบปฏิบัติ (Regularities) เพื่อกำหนดสมมติฐานเบื้องต้นบางอย่างที่สามารถสำรวจได้ (tentative hypotheses) และท้ายที่สุดนำไปสู่การพัฒนาข้อสรุปหรือทฤษฎีทั่วไป (Conclusions or Theories)

ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัย

การวิจัย (Research) เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ในทุกขั้นตอน ปัจจุบันการวิจัยเป็นศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้ดำเนินการแสวงหาข้อมูลหรือองค์ความรู้ตามจุดมุ่งหมายได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีความน่าเชื่อถือและสามารถที่จะนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างสอดคล้องตามความต้องการอย่างแท้จริง

ความหมายของการวิจัย

การแสวงหาความรู้ ความจริงของมนุษย์ ได้นำวิธีการวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ ในแต่ละศาสตร์ให้มีความก้าวหน้า ดังนั้นเมื่อนำผลการวิจัยที่ได้มา

ใช้ประโยชน์จะสามารถเป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมสู่ความเจริญได้ (อริศรา เล็กสรรเสริญ, 2553) ข้อสงสัยในสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวจะกระตุ้นให้เกิดการค้นหาคำตอบและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ด้วยข้อสงสัยดังกล่าวจึงได้นำการวิจัยมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการค้นหาคำตอบและความรู้ใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม นักวิจัยต้องเข้าใจความหมายของการวิจัยให้กระจ่างอันจะนำไปสู่ข้อสรุปในเหตุแห่งปัญหาและแนวทางการแก้ไข ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ให้ความหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ได้อธิบายว่า การวิจัย หมายถึง กระบวนการในการแสวงหาหรือการพัฒนาความรู้ใหม่อย่างมีระบบแบบแผน ซึ่งต้องใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ การกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งข้อสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การทดสอบข้อสมมติฐาน การสรุปผลและการตรวจสอบข้อค้นพบ

ชวลิต ชูภาพง (2553) ระบุว่า การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างถี่ถ้วนเป็นไปตามหลักวิชาการอย่างมีระบบ และแบบแผน

สุณา สิทธิเลิศประสิทธิ์ (2554) กำหนดว่า การวิจัย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำตอบ ข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์เรื่องที่ยังคงไม่มีการค้นพบมาก่อนด้วยกระบวนการวิจัยที่เป็นระเบียบแบบแผน

ศรีเพ็ญ ทรัพย์มันชัย และคณะ (2555) ได้กำหนดว่า การวิจัย คือ กระบวนการในการค้นหาคำตอบที่เป็นระบบเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งงานวิจัยโดยส่วนใหญ่เป็นการหาคำตอบที่มีความซับซ้อนและไม่สามารถคาดเดาล่วงหน้าได้

ยุทธ ไกยวรรณ (2559) อธิบายว่า การวิจัย คือ กระบวนการในการค้นหาคำตอบสำหรับความรู้ใหม่หรือเพื่อการยืนยันความรู้เดิม เมื่อกระบวนการในการค้นคว้าต้องมีระบบระเบียบและขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้และมีความน่าเชื่อถือ

Allea (2017) การวิจัย คือ การแสวงหาความรู้ผ่านระบบการศึกษา การคิด การสังเกตและการทดลอง

ดังนั้น สรุปได้ว่า การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงจากข้อสนับสนุนหรือข้อคัดค้านจากสิ่งที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีความเป็นเหตุเป็นผลและเป็นไปตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยจะเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่นักวิจัยต้องการจะศึกษาและค้นหาคำตอบในประเด็นที่เป็นปัญหาหรือมีข้อสงสัย แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป (General objective) กล่าวถึงสิ่งที่คาดหวัง (implication) หรือสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการวิจัยนี้ ซึ่งแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในระดับกว้าง ครอบคลุมงานวิจัยที่จะทำทั้งหมด

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific objective) กล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในงานวิจัยนี้ โดยอธิบายรายละเอียดว่าจะทำอะไร โดยใคร ทำมากน้อยเพียงใด ที่ไหน เมื่อไรและเพื่ออะไร โดยการเรียงหัวข้อและเรียงลำดับความสำคัญก่อนและหลัง

ประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัยสามารถแบ่งได้ตามลักษณะของงานวิจัย ซึ่งจัดประเภทของการวิจัยตามเกณฑ์ต่างๆ ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. พิจารณาจากเกณฑ์ความต้องการหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ การวิจัยพื้นฐาน (Basic research) การวิจัยประยุกต์ (Applied research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)

2. พิจารณาจากเกณฑ์ลักษณะของข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

3. พิจารณาจากเกณฑ์การศึกษาตัวแปร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเพื่อการสำรวจ (Exploratory study) และการวิจัยเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน (Hypothesis testing study)

4. พิจารณาจากเกณฑ์ชนิดของข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เชิงประจักษ์ (Empirical Research) และเชิงไม่ประจักษ์ (Nonempirical research)

5. พิจารณาจากเกณฑ์ลักษณะการศึกษาตัวแปร แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เชิงสำรวจ (Survey Research) การศึกษาย้อนหลังในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว (Ex-post factor research) และเชิงทดลอง (Experimental research)

6. พิจารณาจากเกณฑ์ระเบียบการวิจัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ วิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) วิจัยเชิงพรรณนา (Description research) และวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research)

ลักษณะของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบมีหลักวิชาการ วิธีการที่น่าเชื่อถือเพื่อหาคำตอบหรือคำถามสำหรับการวิจัยที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และมีความเที่ยงตรงได้นั้นการวิจัยควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ (Finding answer to questions)
2. มีวัตถุประสงค์การค้นคว้าที่แน่ชัด (Focused and limited to a specific scope)
3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ (Systematic procedures)

ประโยชน์ของงานวิจัย

การวิจัยที่นักวิจัยจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปในเหตุแห่งปัญหาและแนวทางแก้ไขนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมทั้งในทางตรงและทางอ้อมหลายประการ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการในการเพิ่มพูนวิทยาการให้มีความก้าวหน้าทั้งในเชิงกว้างหรือเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
2. สามารถค้นหาสาเหตุของปัญหาและแสวงหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างถูกต้อง ตรงกับประเด็นปัญหาและมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
3. ช่วยค้นหาข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความเชื่อในประเด็นต่างๆ ที่คลุมเครือให้ชัดเจน
4. การวิจัยช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมและทัศนคติของมนุษย์ได้ดีขึ้น
5. นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน เพื่อที่จะช่วยให้การดำเนินงานนั้นๆ สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายของการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
6. ช่วยในการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้ทำวิจัยในการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจ การบริหารงานหรือการวางแผน เป็นต้น

ขั้นตอนของการวิจัย

การวิจัยในปัจจุบันใช้การแสวงหาความรู้ ความจริงตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน มีวิธีการที่เป็นระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน ดังนี้ (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม และเมธี ดิษฐ์สวัสดิ์, 2558)

1. **ขั้นนิยามปัญหา (Problem)** ซึ่งแหล่งที่มาของปัญหาอาจมาจากแหล่งข้อมูล อาทิ การสังเกต การอ่านตำรา การอ่านบทความจากบุคคลอื่นที่ทำได้แล้ว การอภิปรายในการจัดโครงการสัมมนา นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่กำหนดขึ้น รวมทั้งประสบการณ์ของบุคคล
2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน (Hypothesis)** การกำหนดสมมติฐาน อาจเกิดขึ้นจากความสงสัยจากวัฒนธรรมของแต่ละศาสตร์จากข้อค้นพบของบุคคลอื่นหรือจากประสบการณ์ของบุคคล
3. **ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)** เป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูล เช่น การใช้แบบสอบถาม การใช้การสัมภาษณ์ การสังเกตและการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานต่างๆ
4. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)** เป็นการจัดการข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การคำนวณหรือการตีความหมายจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา
5. **ขั้นสรุป (Conclusion)** เป็นขั้นตอนที่นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ

จรรยาบรรณของการวิจัย

ปัจจุบันการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติ ดังนั้นงานวิจัยที่ดีควรมีความเที่ยงตรง นำเสนอสิ่งที่เป็นความจริงสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สภาวิจัยแห่งชาติได้กำหนดจรรยาบรรณนักวิจัยไว้เป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยได้ยึดถือปฏิบัติ เนื่องด้วยในกระบวนการค้นคว้าวิจัยนักวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิตหรือไม่มีชีวิต การวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ศึกษาได้หากผู้วิจัยขาดความรอบคอบระมัดระวัง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตลอดจนประกันมาตรฐานของการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างสมศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของนักวิจัย จึงได้กำหนดจรรยาบรรณของการวิจัยไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ต้องมีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการ
2. ต้องถึงพันธกรณีที่ทำได้กับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการวิจัยและหน่วยงานที่ตนสังกัด
3. ต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาที่สนใจจะทำการวิจัย
4. ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
5. ต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย

6. ต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำการวิจัย
7. ต้องนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ
8. ต้องเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น
9. ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยทางการบัญชี

การวิจัยทางการบัญชี เป็นการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชี การภาษีอากร ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ธรรมภิบาล และอื่นๆ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงด้วยระบบ อันมีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางการบัญชี ซึ่งนักวิจัยต้องได้รับความรู้หรือข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบหลักของการวิจัยทางการบัญชีจะต้องประกอบด้วย การกำหนดปัญหาในการทำวิจัย (Research question) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Objective) การทบทวนวรรณกรรม (Literature review) ทฤษฎี (Theory) กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) วิธีวิจัย (Research methods) การรายงานผลการวิจัย (Report and result) การให้ประโยชน์ (Contribution) ข้อจำกัด และงานวิจัยในอนาคต (Limitation/ Future research) สำหรับงานวิจัยทางด้านบัญชีในอดีตที่ผ่านมาถือได้ว่ายังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านอื่นๆ ในสาขาบริหารธุรกิจ (นภดล ร่มโพธิ์, 2554) การบัญชีเป็นศาสตร์ที่สามารถนำมาสู่กระบวนการวิจัยเพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ ด้านการบัญชี พัฒนาการทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน พัฒนาระบบบัญชีและบุคลากรในวิชาชีพบัญชี ลักษณะการวิจัยทางการบัญชีสามารถดำเนินการได้ในระดับ หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลวิชาชีพบัญชี หน่วยงานที่นำข้อมูลด้านการบัญชีไปใช้ สถานศึกษาที่มีหลักสูตรการบัญชี รวมทั้ง นักบัญชีและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการบัญชี ดังนั้น นักบัญชีและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ ทั้งนี้ การวิจัยทางการบัญชีมีหลายลักษณะ เช่น การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงทฤษฎี การวิจัยเชิงประจักษ์ และการวิจัยลักษณะอื่นๆ

วิธีการได้มาซึ่งการวิจัยทางการบัญชี

การได้มาซึ่งการวิจัยทางการบัญชี มีวิธีการที่นักวิจัยบัญชีสามารถนำมาใช้เพื่อค้นหาปัญหาต่างๆ หรือประเด็นสำคัญทางการบัญชี ดังนี้

1. การอ่านบทความวิจัย บทความวิชาการ ตำรา หรือเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับแนวคิดในสาขาวิชาการบัญชี

2. การเข้าร่วมประชุม สัมมนาหรือเสวนาในประเด็นปัญหาทางการบัญชี
3. การเกิดประเด็นปัญหาสำคัญทางการบัญชีที่กระทบต่อสังคมโดยรวมในปัจจุบัน
4. ข้อโต้แย้งทางการบัญชีที่ยังหาสรุปไม่ได้
5. การปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี
6. แหล่งทุนวิจัยเป็นผู้กำหนดประเด็นทางการบัญชี
7. นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยชาติ

ความหมายของการวิจัยทางการบัญชี

ข้อมูลทางการบัญชีที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ได้มีการสรุปผลในรูปแบบของงบการเงินซึ่งมีประโยชน์เมื่อองค์กรนำมาวิเคราะห์หรือตีความผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน เพื่อใช้ในการวางแผนงานให้บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาในการดำเนินงานโดยมีงานบัญชีเข้าไปเกี่ยวข้องยังคงมีอยู่ การทำการวิจัยจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่นำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางการบัญชีได้อีกทางหนึ่ง งานวิจัยทางการบัญชีในปัจจุบันมีกระบวนการที่ชัดเจนเป็นระบบและเป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องเข้าใจความหมายของการวิจัยทางการบัญชีอย่างถ่องแท้และเป็นเข็มทิศชี้ทางในปัญหาที่มีงานบัญชีเข้าไปเกี่ยวข้อง สามารถได้ข้อสรุปในเหตุแห่งปัญหาและแนวทางการแก้ไข ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้ความหมายของการวิจัยทางการบัญชีไว้ ดังนี้

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร (2554) ได้อธิบายความหมายของการวิจัยทางการบัญชีว่า การวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งทฤษฎีทางการบัญชีหรือเพื่อตอบปัญหาหรือข้อสงสัยทางการบัญชี

สุมินทร เป้าธรรม (2558) ระบุว่า การวิจัยทางการบัญชี หมายถึง กระบวนการในการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีความน่าเชื่อถือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล เพื่อให้ได้ความรู้ความจริงเกี่ยวกับระบบการศึกษาทางการบัญชี

Oler, Oler & Skousen (2010) อธิบายว่า การวิจัยทางการบัญชี คือ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจต่อกระบวนการ การสรุป การวิเคราะห์ การทดสอบและการรายงานสารสนเทศทางการบัญชี

Basu (2012) แสดงทัศนะต่อการให้คำนิยามของการวิจัยทางบัญชีว่า เป็นงานที่ไม่สามารถให้คำจำกัดความที่แน่นอนตายตัวได้ เนื่องจากสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

สรุป การวิจัยทางการบัญชี หมายถึง การค้นหาความรู้ ความจริงอย่างเป็นระบบ ทางการบัญชี โดยมีกระบวนการและขั้นตอนที่มีความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล การบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยทางการบัญชี

การดำเนินการวิจัยทางการบัญชี มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำ (สรชัย พิศาลบุตร, 2554; สุมินทร เบ้าธรรม, 2558) ดังนี้

1. เพื่อข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนำมาใช้ประโยชน์กับงานบัญชี ทั้งในส่วนของ การวางแผน การตัดสินใจ การควบคุมและการประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. เพื่อให้มีการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติให้เกิดการ ขยายขอบเขตมากขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการประเมิน ปัญหาและผลกระทบต่างๆ ต่อสังคม
4. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่นำมาใช้ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่จะนำกลยุทธ์ด้าน การบัญชีบริหารมาใช้
5. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
6. เพื่อศึกษาสถานประกอบการเกี่ยวกับความต้องการในการใช้ข้อมูลทางการบัญชี บริหาร
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลทางธุรกิจกับวิธีการในการปฏิบัติเกี่ยวกับบัญชี ที่ จะนำมาใช้ในการบริหารภายในของธุรกิจ
8. เพื่อการพิสูจน์แนวคิดต่างๆ หรือเป็นการสร้างทฤษฎีโดยใช้เครื่องมือทางด้านสถิติ

ลักษณะของการวิจัยทางการบัญชี

การวิจัยทางการบัญชีมุ่งเน้นการค้นหาข้อเท็จจริง เพิ่มพูนความรู้ใหม่ในสาขาวิชาอย่าง มีระบบ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องแม่นยำ การได้มาซึ่งงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย และหลักวิชาการตามสาขาวิชาการบัญชียุคนี้ มีลักษณะของการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยจะต้องนำไปสู่การแก้ปัญหา
2. การวิจัยควรเป็นการพัฒนาข้อสรุปทั้งที่เป็นนัยทั่วไป (Generalization) และทฤษฎี (Theory)

3. การวิจัยต้องอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ที่สามารถสังเกตได้ (Observable experience) หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical evidence)

4. การวิจัยต้องมีการสังเกตที่ถูกต้อง (Accurate observation) และต้องพรรณนาความได้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมในการค้นหาคำตอบ

5. การวิจัยเกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลใหม่ คือ เป็นการใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วสำหรับวัตถุประสงค์เรื่องใหม่

นอกจากลักษณะของการวิจัยดังกล่าวแล้ว งานวิจัยยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ความเพียร ซื่อสัตย์ ความมีระบบ มีเหตุผล มีเป้าหมาย ต้องมีเครื่องมือหรือเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งต้องมีการบันทึก และต้องเขียนรายงานวิจัยอย่างระมัดระวัง

ประเภทของการวิจัยทางการบัญชี

การวิจัยตามศาสตร์ของการบัญชี สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สุญา สิทธิเลิศ ประสิทธิ์, 2554)

1. การวิจัยด้านการบัญชีการเงิน (Research of financial accounting) เป็นการวิจัยทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ การรวบรวม การจำแนก และรายการข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นในอดีต โดยถือหลักการปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี

2. การวิจัยด้านการบัญชีบริหาร (Research of managerial accounting) เป็นการวิจัยทางการบัญชี มุ่งให้ข้อมูลภายในองค์กรเพื่อนำมาใช้ในการวางแผน การสั่งการ การควบคุม และการตัดสินใจสำหรับการดำเนินงานภายในองค์กร รูปแบบรายงานด้านการบัญชีบริหารไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการข้อมูลของผู้บริหาร

ประเภทของการวิจัยทางการบัญชี นอกจากจะแบ่งเป็นการวิจัยด้านการบัญชีการเงิน และการวิจัยด้านการบัญชีบริหารแล้วนั้น การวิจัยทางการบัญชี สามารถจัดทำได้ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 โดยกำหนดไว้เป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. การทำบัญชี เป็นงานเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำรายงานการเงิน

2. การสอบบัญชี เป็นการตรวจสอบเอกสารประกอบการลงบัญชี ตามมาตรฐานการสอบบัญชีและสมุดบัญชี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของงบการเงิน

3. การบัญชีบริหาร เป็นการจัดทำบัญชี รวมทั้งรายงานทางการเงินเพื่อใช้ในการวางแผนงาน การควบคุมและการตัดสินใจ โดยจะเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล

4. การวางระบบบัญชี เป็นการออกแบบแผนการปฏิบัติงานด้านการบัญชีเกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษา ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลทางด้านการเงิน การแยกประเภทบัญชี การบันทึกบัญชีและเอกสารและสมุดบัญชีต่างๆ

5. การบัญชีภาษีอากร เป็นการปรับหลักการบัญชีหรือมาตรฐานการบัญชีให้มีความสอดคล้องกับประมวลรัษฎากรและกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง

6. การศึกษาและเทคโนโลยีบัญชี เป็นการประยุกต์เครื่องมือ วัสดุและวิธีการต่างๆ โดยการนำศาสตร์ด้านการบัญชีมาจัดการเรียนการสอน

7. การกำหนดมาตรฐานบัญชี เป็นการกำหนดแนวคิดหรือวิธีการในการปฏิบัติงานด้านการบัญชีซึ่งเกิดจากนักบัญชีมีความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีจะต้องบันทึกเมื่อใด มีมูลค่าเท่าใดและจะทำการเสนอรายงานในงบการเงินอย่างไร ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

8. การพัฒนาวิชาชีพบัญชี คือ กระบวนการต่างๆ ในการพัฒนาความสามารถ (Capability) ส่งเสริมศักยภาพ (Potential) ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีให้มีสมรรถนะ (Competence) ด้านวิชาชีพบัญชีเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนของการทำวิจัยทางการบัญชี

อดีตการวิจัยทางการบัญชียังไม่มีระบบและบวนการทางวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์มากนัก จากการศึกษางานวิจัยของ Smith (2014) ได้ระบุขั้นตอนของการทำวิจัยทางการบัญชีไว้ดังนี้

1. การกำหนดเนื้อหาที่กว้าง (Identify broad area) การวิจัยกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับบัญชีทั่วไป อาทิ การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชี และระบบสารสนเทศทางการบัญชี

2. เลือกหัวข้อวิจัย (Select topic) การเลือกหัวข้อการวิจัยเป็นการเจาะจงเนื้อหาที่ต้องการวิจัยเฉพาะมากขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้วิจัย ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง

3. พิจารณาแนวทาง (Decide approach) การเริ่มต้นในช่วงแรกของการทำวิจัย ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีเพื่อการทำวิจัย และการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ทั้งนี้ ต้องมีการทบทวนวรรณกรรมเพื่อทำให้ได้รายละเอียดที่ผ่านมาของประเด็นการวิจัย ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมถือเป็นรากฐานทางทฤษฎีและสมมติฐาน

4. กำหนดแผนการวิจัย (Formulate plan) การทำวิจัยควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญที่นักวิจัยต้องกำหนด

5. การรวบรวมข้อมูล (Collect information) การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น ซึ่งควรตระหนักถึงสิ่งที่ต้องการจะทราบจากการวิจัย โดยขั้นตอนของการวางแผนการวิจัยควรเน้นช่วงเวลาที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyze data) วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูลต้องปรากฏตั้งแต่ช่วงต้นของกระบวนการวิจัย

7. ผลการวิจัย (Present findings) ผลการวิจัยเบื้องต้นจะถูกนำเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาของมหาวิทยาลัย จากนั้นก็จะเป็นการประชุมผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การตีพิมพ์ในวารสารโดยถือเป็นวรรณกรรมที่สำคัญและมีความสำคัญต่อผู้ที่สนใจ

ปัจจุบันการวิจัยทางการบัญชีใช้หลักการทำวิจัยตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ มีกระบวนการในการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการชัดเจน โดยต้องมีความน่าเชื่อถือทั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์ผลข้อมูล เพื่อให้คำตอบที่ได้จากการค้นพบมีความถูกต้องมากที่สุด โดยกระบวนการในการทำวิจัยทางการบัญชีมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาในการทำวิจัย (Research question) เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายงานวิจัยที่ต้องการหรือประเด็นปัญหาที่สำคัญ รวมทั้งสามารถช่วยให้เกิดประเด็นหัวข้องานวิจัยหรือแนวคิดทางการวิจัยได้ การกำหนดปัญหาการวิจัยมักเกี่ยวข้องกับการประเมินปัญหาการวิจัย การกำหนดชื่อเรื่องการวิจัย การศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง การกำหนดขอบเขตของการวิจัย การกำหนดตัวแปร การกำหนดวัตถุประสงค์ และการนิยามตัวแปรของงานวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Objective) เป็นการเสนอจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของงานวิจัยและงานวิจัยจะต้องมุ่งตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3. การทบทวนวรรณกรรม (Literature review) เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากตำรา บทความงานวิจัยหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยที่ผ่านมาในอดีต เพื่อทำให้ทราบว่าในอดีตมีนักวิจัยได้ตอบคำถามประเด็นปัญหาใดแล้วบ้างและยังมีประเด็นปัญหาในปัจจุบันได้รับการวิจัยมาแล้วหรือไม่ รวมทั้ง นักวิจัยจะได้ข้อมูลในประเด็นปัญหาว่ามีช่องว่างในมุมใดที่ยังไม่ได้รับการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งนักวิจัยสามารถนำมาทำวิจัยได้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นักวิจัยทางการบัญชีสามารถ สลับกระบวนการได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ การมีอยู่ของข้อมูลและอื่นๆ อาทิ การกำหนดปัญหาการวิจัยอาจเกิดขึ้นจากการที่นักวิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม การ เกิดประเด็นสำคัญทางสังคมที่นักวิจัยต้องการค้นหาคำตอบ หรือนักวิจัยอาจกำหนดเป้าหมาย ก่อนแล้วจึงมากำหนดปัญหาการวิจัย

4. ทฤษฎีที่ใช้ (Theory) ซึ่งทฤษฎีจะเป็นสิ่งบ่งบอกถึงแนวคิด (Concept) และเป็น สิ่งสนับสนุนว่างานวิจัยนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังช่วยในการให้คำ จำกัดความของตัวแปรที่ต้องการศึกษา ซึ่งทฤษฎีทางการบัญชีที่ใช้ ได้แก่ Contingency theory, Institutional theory, Transaction cost theory, Network theory, Positive theory, Information of content theory, ทั้งนี้ ความสำคัญของทฤษฎี ทำให้เข้าใจ สถานการณ์มากขึ้น ช่วยในงานวิจัยน่าสนใจ ช่วยในการกำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษาแสดงใน รูปของกรอบแนวคิด (Model) ได้ครบถ้วนและช่วยอธิบายว่างานวิจัยเรื่องใดควรใช้ทฤษฎีใด

5. กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็น ประเภทของตัวแปร โดยทั่วไปในงานวิจัยพบมีตัวแปร 3 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรแทรกซ้อน

6. วิธีวิจัย (Research methods) เป็นแบบแผนของการดำเนินการวิจัยโดยมี ประเด็นสำคัญที่ต้องระบุหน่วยที่ต้องการวิเคราะห์ (Unit of analysis) ประชากรที่ศึกษาคือใคร (Population) และจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย กลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากประชากรจะต้องไม่มีอคติ (Sample group) การใช้เครื่องมือและวิธีการใดในการวัดผล และตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยอย่างไร

7. การรายงานผลการวิจัย (Report and result) การรายงานผลการวิจัย ต้อง รายงานตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Fact) และการอภิปรายผลต้องเกิดจากผลลัพธ์งานวิจัยที่ได้และมีความ เชื่อมโยงกับการทบทวนวรรณกรรม และที่สำคัญคือ การรายงานผลการวิจัยและการ อภิปรายผลต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

8. การให้ประโยชน์ (Contribution) เป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์ของ งานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร โดยทั่วไปมีการแบ่งแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) การให้ประโยชน์ต่อการบริหารงาน (Managerial contribution) และ 2) การให้ประโยชน์ในเชิงทฤษฎี (Theoretical contribution)

9. ข้อจำกัดและงานวิจัยในอนาคต (Limitation/ Future research) ข้อจำกัด งานวิจัยเป็นการระบุอุปสรรคที่สำคัญซึ่งมีผลให้งานวิจัยไม่สามารถดำเนินงานได้ตาม

วัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำหรับการวิจัยในอนาคตเป็นการระบุให้ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถนำไปพัฒนางานวิจัยของตนเองในอนาคตตามแนวทางที่นักวิจัยได้ระบุไว้

คุณลักษณะของนักวิจัยทางการบัญชี

การทำงานวิจัยใดๆ ก็ตาม นักวิจัยนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะงานวิจัยจะประสบความสำเร็จ ความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับนักวิจัยเป็นสำคัญ ดังนั้น นักวิจัยบัญชีจึงต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาการบัญชี อาทิ การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การตรวจสอบและการควบคุมภายใน การสอบบัญชี การภาษีอากร การวางระบบบัญชี และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ซึ่งเป็นความจำเป็นที่นักวิจัยบัญชีต้องมีเพื่อให้สามารถนำความรู้ทางการบัญชีเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือต่างๆ มาใช้ให้สอดคล้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ การที่นักวิจัยมีความรู้ในสาขาวิชาบัญชีที่ดีจะสามารถสรุปผลของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. มีการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้านสาขาวิชาการบัญชีเสมอ นักวิจัยบัญชีต้องค้นคว้า ติดตามและอ่านผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อจะได้ศึกษาความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคนิคใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

3. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาอื่น เนื่องจากการทำวิจัยทางการบัญชีมักจะเกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่นๆ และในปัจจุบันมีการทำวิจัยแบบบูรณาการ ซึ่งศาสตร์ที่มักเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการบัญชี เช่น สาขาวิชาด้านการเงิน สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และสาขาวิชาการจัดการ

4. มีความอยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้นในการทำงานวิจัย ไม่ยอมหยุดยั้งที่จะค้นหาคำตอบของปัญหานั้นๆ ให้ได้ การที่นักวิจัยมีความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อะไร คำตอบของปัญหาต่างๆ นี้ ทำให้เกิดความก้าวหน้าในศาสตร์

5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้เกิดองค์ความรู้ รวมทั้งเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ทั้งนี้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ความสนใจ การอ่านและการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเบื้องต้น

6. มีความอดทนเมื่อเผชิญกับอุปสรรค และความล้มเหลว นักวิจัยบัญชีอาจทำวิจัยที่ต้องใช้แบบจำลองในการพยากรณ์หรือการทำวิจัยข้ามประเทศ เช่น การทำวิจัยเปรียบเทียบความสอดคล้องของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งต้องใช้เวลา ความพยายาม และเงินทุนจำนวนมาก นักวิจัยบัญชีต้องใช้ความอดทนสูง ดังนั้น ก่อนการทำวิจัยนักวิจัยบัญชีควรวางแผนการทำวิจัยด้วยความรอบคอบ

7. มีความกล้าในการตัดสินใจ การดำเนินการวิจัยต้องมีการคิดอย่างเป็นระบบและนักวิจัยต้องเป็นผู้กล้าตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทาง การวิจัยรวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการในการวิจัย

8. มีความสามารถด้านการสื่อสาร กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลนักวิจัยต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการสื่อสารค่อนข้างสูง เนื่องจากกระบวนการนี้เป็นการสื่อสารระหว่างนักวิจัยและผู้ให้ข้อมูลผ่านเครื่องมือวิจัย เช่น แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งนักวิจัยต้องสื่อสารการวิจัยผ่านการนำเสนอรายงานการวิจัยและหรือการจัดทำบทความวิจัย

9. มีความสามารถด้านสติปัญญา นักวิจัยนอกจากจะมีความรู้แล้วนั้นยังต้องอาศัยความเข้าใจในข้อมูลที่ค้นหามาได้ มีความสามารถในการแยกแยะข้อมูลออกเป็นส่วนๆ และความสามารถในการประเมินค่าข้อมูลได้

10. ความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนช่วยให้นักวิจัยดำเนินการวิจัยได้ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เช่น การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการวิจัย รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการค้นหาข้อมูลจากสื่อออนไลน์

11. มีจรรยาบรรณนักวิจัย มีความซื่อสัตย์ต่อหลักวิชาการ

12. มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มีความคิดที่เป็นระบบ มีแบบแผน มีความละเอียดรอบคอบในการทำวิจัยและสามารถควบคุมภาวะอารมณ์ได้

13. รู้จักประมาณตน คือ รู้จักกำลังและขอบเขตความสามารถของตน

14. มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพบัญชี

15. มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย

ความแตกต่างระหว่างการวิจัยทางการบัญชีและวิจัยทั่วไป

การวิจัยทางการบัญชีเป็นหนึ่งในสาขาสังคมศาสตร์ มุ่งศึกษาข้อเท็จจริงอย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริงเกี่ยวข้องกับ การบัญชี ทั้งนี้การบัญชีเป็นศาสตร์ความรู้ที่สามารถพัฒนาวิชาชีพบัญชี พัฒนาองค์กรธุรกิจและบุคคลากรทางการบัญชีได้ โดยการใช้กระบวนการในการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม การบัญชีเป็นศาสตร์จึงมีลักษณะเฉพาะโดยศาสตร์ ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยจะมีความแตกต่างจากการวิจัยทั่วไป สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดประเภทการวิจัย การวิจัยทางการบัญชีสามารถจำแนกประเภทการวิจัยออกเป็นการวิจัยด้านการบัญชีการเงินและการวิจัยด้านการบัญชีบริหาร

2. ขอบเขตของการวิจัยด้านการบัญชี การวิจัยทางการบัญชีสามารถนำข้อมูลในงบการเงินมาศึกษาได้โดยกระบวนการด้านการบัญชีเริ่มตั้งแต่การจดบันทึก การจำแนกประเภทบัญชี การปรับปรุงรายการทางบัญชีและการจัดทำงบการเงิน ซึ่งจะอยู่ภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป กระบวนการในการวิจัยจะเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการบัญชีให้กับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3. ตัวแปร (Variable) คือสิ่งที่เป็นตัวกำหนดมูลค่าหรือจำนวนสำหรับการวิจัย ซึ่งเกิดจากโครงสร้างของกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่นำไปใช้ในการวิจัย โดยด้านบัญชีมีกรอบแนวคิดนโยบายการบัญชีอย่างชัดเจนเพื่อให้ให้นักบัญชียึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน ซึ่งกรอบแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยได้ เช่น กรอบแนวคิดวัตถุประสงค์ของงบการเงิน ตัวแปรการวิจัยที่ศึกษาสามารถเป็นข้อมูลฐานะทางการเงิน ข้อมูลผลการดำเนินงาน หรือกรอบแนวคิดด้านนโยบายการบัญชี ตัวแปรการวิจัยที่ศึกษาสามารถเป็นการรับรู้รายการของสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย เป็นต้น

4. ลักษณะข้อมูลทางการบัญชี ข้อมูลทางการบัญชีมีทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลขเพื่อนำมาใช้สนับสนุนในการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรธุรกิจ โดยข้อมูลทางการบัญชีมีประโยชน์ในแง่ของการพยากรณ์ความอยู่รอดและการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร การวิจัยทางการบัญชีจึงสามารถค้นหาปัญหาและแนวปฏิบัติที่ดีในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและการวางแผนการดำเนินงาน

5. ทฤษฎี ลักษณะการปฏิบัติงานด้านการบัญชีมีการรวบรวมหลักฐานเอกสารทางการบัญชี การจดบันทึก การจำแนก การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลที่เป็นตัวเงินโดยมุ่งความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของข้อมูล ข้อมูลหรือรายงานทางการเงินโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้หรือผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในด้านต่างๆ ดังนั้นผู้ทำบัญชีและผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย การทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายมีความเกี่ยวข้องด้วยการจัดทำและสรุปผลข้อมูลอย่างความระมัดระวัง จากลักษณะงานด้านบัญชีทฤษฎีที่เกิดขึ้น อาทิ ทฤษฎีพิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship theory) ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling theory) ทฤษฎีบัญชีเชิงบวก (Positive Accounting theory) และทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) เป็นต้น

สรุป

การวิจัยทางการบัญชี เป็นกระบวนการในการค้นหาคำตอบความรู้ ความจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาทางการบัญชี โดยต้องมีกระบวนการและขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็น

ระบบ มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ ในการศึกษาอย่างเป็นระบบ คือ เป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีการกำหนดข้อสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปผล โดยการวิจัยทางการบัญชีจะมีลักษณะเหมือนกับงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ การวิจัยทางการบัญชีสามารถทำได้หลากหลายลักษณะ อาทิ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยในลักษณะอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ในการทำวิจัยนักวิจัยต้องมีคุณสมบัติที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานการวิจัยอยู่บนพื้นฐานของความดีงามและเป็นไปตามหลักวิชาการอย่างถูกต้องเหมาะสม

คำถามท้ายบท

1.1 จงอธิบายความหมายของการวิจัยทางการบัญชี

.....

.....

.....

1.2 จงอธิบายขั้นตอนของการทำวิจัยอย่างละเอียด

.....

.....

.....

1.3 การวิจัยทางการบัญชี ใช้หลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ท่านเข้าใจว่าอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.4 การวิจัยด้านสังคมศาสตร์สามารถทำได้กี่วิธี อะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.5 การได้มาซึ่งงานวิจัยที่ดีนั้นนักวิจัยต้องมีลักษณะอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

1.6 การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.7 ประเภทของการวิจัยทางการบัญชีจำแนกตามมิติของเวลา มีกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.8 การวิจัยทางการบัญชีต้องมีลำดับขั้นของการวิจัยอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.9 คุณสมบัติของนักวิจัยทางการบัญชีที่ดีต้องมีอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

1.10 จงยกตัวอย่างงานวิจัยทางการบัญชีที่ท่านเคยได้พบเจอมา 3 เรื่อง พร้อมบอกเหตุผลว่าเหตุใดท่านถึงเคยพบเจองานวิจัยนี้มาก่อน

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม และเมธี ดิษฐ์ศักดิ์. (2558). สมมติฐานและวิธีการทางวิทยาศาสตร์. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 15(1), 13-27.
- นภดล ร่มโพธิ์. (2554). **หนังสือรวมบทความการวัดความพึงพอใจลูกค้าและความพึงพอใจพนักงาน**. กรุงเทพฯ : คณะบุคคลอิมเมจิเนียร์.
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2554). **ทฤษฎีการบัญชี**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2559). **การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **การวิเคราะห์พหุระดับ: Muti-level Analysis** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเพ็ญ ททรัพย์มันชัย, มนวิกา ผดุงสิทธิ์ และนภพล ร่มโพธิ์. (2555). **การวิจัยทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สรชัย พิศาลบุตร. (2554). **การวิจัยทางธุรกิจ** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บริษัท ส. เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- สุนา สิทธิเลิศประสิทธิ์. (2554). การวิจัยด้านการบัญชีทำได้อย่างไร. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**, 9(1), 16-27.
- สุมินทร เบ้าธรรม. (2558). **วิจัยทางการบัญชี** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : บริษัท ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- อริศรา เล็กสรรเสริญ. (2553). **โครงการวิจัยและประเมินโครงการสมัชชาคุณธรรมปีงบประมาณ 2553**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Allea. (2017). **The European code of conduct for research integrity**. Berlin: All European Academies.
- Basu, S. (2012). How can accounting researchers become more innovative?. **Accounting Horizon**, 26(4), 851-870.
- Frederick, J. & Lori-ann, B. (2016). **research methods for the behavioral sciences**. United States : Nelson Education, Ltd.

- Oler, D. K., Oler, M. J., & Skousen, C. J. (2010). Characterizing accounting research. **Accounting Horizons**, 24(4), 635–670.
- Singh, N. K., & Yadav, A. K. (2017). Inductive and deductive methods in mathematics teaching. **South East Asian J. of Math. & Math. Sci**, 14(1), 151-158.
- Smith, M. (2014). **Research methods in accounting**. United Kingdom: CPI Group (UK) Ltd.